

תולדות התכנון, הנוף והמרחב בארץ ישראל במאה ה-20

HISTORY OF ISRAELI PLANNING AND SPACE: URBANISM, LANDSCAPE, INFRASTRUCTURE

סמסטר ב' תש"פ

2 ש"ס

מס' קורס 0881.3509.01

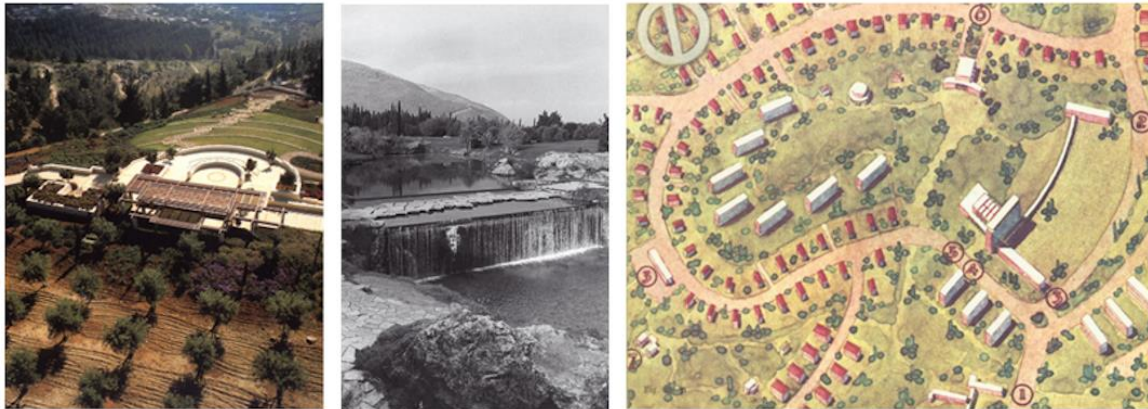
סוג המסגרת: שיעור

דואר אלקטרוני: netafeniger@mail.tau.ac.il

שם המרצה: ד"ר נטע פניגר

שעות קבלה: לפי תאום מראש בדוא"ל

תיאור הקורס

קורס זה בוחן את ההיסטוריה של המרחב הבנוי והפתוח בארץ ישראל בתקופה המודרנית. מטרת השיעור לתת תמונה היסטורית רחבה של המערכות הגדולות המרכיבות את המרחב הישראלי: תכנון ארצי, עירוני וכפרי; מערכות תשתית של מים, אנרגיה, תחבורה, תקשורת, רווחה והגנה; ומערכות נופיות ואקולוגיות. הקורס מאורגן באופן תמאטי וכרונולוגי, וקושר את התכנון וארגון המרחב בישראל בסוגיות חברתיות, כלכליות, תרבותיות ופוליטיות, אך גם ביחס לשיח התכנוני הבין לאומי, על מנת לחקור כיצד רעיונות ומודלים תאורטיים שפותחו באירופה וארצות הברית הותאמו לקונטקסט הספציפי של ישראל.

This course complements the history of Israeli architecture survey, by studying the larger scale beyond the architecture of single buildings. Despite its chaotic appearance, Israel is one of the most intensively planned territories in the world. The course provides an historical survey of development of large-scale systems that constitute Israeli space: national, urban and rural planning; large scale infrastructures of production, transportation, communications, utilities, recreation, welfare and warfare; ecological systems and landscapes.

Organized thematically and chronologically, it provides both a planning history of the Israeli territory, using planning activity as a document of social and political history. It critically examines the planner and landscape designer's mode of knowledge, power and expertise, by contextualizing it in relation to social, political, cultural and military conflicts.

דרישות הקורס

נוכחות ומבחן. סטודנטים שיחסיירו יותר משלושה שיעורים (20%) ללא אישור בכתב, לא יוכלו לגשת לבחינה.

מרכיבי הציון הסופי

100% בחינה מסכמת. הבחינה כוללת שאלה פתוחה ושאלות רב בררתיות

נושאי הקורס

1. 09.3.2020 שיעור מבוא: השיח התאורטי של הנוף
- חלק א': מרחב עות'ומני ומנדטורי 1878-1948
2. 16.3.2020 עיור ומודלים התיישבותיים בתקופה העות'ומנית 1882-1917
3. 23.3.2020 אורבניזם מודרניסטי במרחב המנדטורי 1917-1936
4. 30.3.2020 מהעיר אל הכפר: תפיסת הנוף ביישוב הציוני 1936-1948
- חופשת פסח
- חלק ב': מרחב ממלכתי 1948-1967
5. 20.4.2020 מרחבי חרום: המעברות, מחנות הפליטים ומשרד התיכון
6. 27.4.2020 תכנית שרון א' - המרחב העירוני: מפעל השיכון ועיירות פיתוח
7. 04.5.2020 תכנית שרון ב' - מרחב הספר: חבלי התיישבות, תשתיות חקלאיות ונופיות
8. 11.5.2020 ממלכתיות ומגזריות: מערכות רווחה והשכלה, תיעוש והמערך הצבאי-מדעי
- חלק ג': מרחב הלאומי 1985-1967
9. 18.5.2020 המרחב האתנוצנטרי: ירושלים, התנחלויות, התיישבות בסיני, וייהוד הגליל
10. 25.5.2020 הפרטה: בנה ביתך, פיתוח תאגידי, פרוור וכלכלת הצריכה
- חלק ד': גלובליזציה 1985 - 2000
11. 01.06.2020 "המזרח התיכון החדש": ליברליזציה, תכנית ישראל 2000, תשתיות לאומיות 'קשות' ו'רכות'
12. 08.06.2020 עולם-מקום: גלובליזציה וזהות מקומית

מבחנים

- 08.07.2020 בחינה מועד א'
04.08.2020 בחינה מועד ב'

רשימת ספרות חלקית

- אלחנני, אבא (1998). המאבק לעצמאות של האדריכלות הישראלית במאה ה-20. אפרת, צבי (2005). הפרויקט הישראלי: בניה ואדריכלות 1948-1973. דרין-דרבקין, חיים (1955). שיכון וקליטה בישראל תש"ח-תשט"ו הרצל (1997). אלטנוילנד. הנדסה ואדריכלות: עיתון אגדת האינג'ינרים והארכיטקטים בישראל. טרואן, אילן (2013). עיצוב ההתיישבות הציונית. ליסובסקי, נורית, ודיאנה דולב (2012). תבנית נוף; הגנים של ליפא יהלום ודן צור. מוריס, בני (1991). לידתה של בעיית הפליטים הפלסטינים, 1947-1949. שדר, הדס (2014). אבני הבניין של השיכון הציבורי. שרון, אריה (1951). תכנון פיסה בישראל